

Thyboen Lars Bleeg Hesseldahl,

hans Liv og hans Slægt,

ved *Niels Hedin*, cand. pharm.

(Fortsat fra forrige Årbog.)

VI HOLDT PÅ SKIVE TORV⁵¹) om Natten, da alle var gået til Seng(s) og kjendte ikke, hvor vi skulde få Huuslye Natten over. Medens Vognen holdt, gik jeg lidt omkring i denne fremmede Bye for at opdage, om ingensteds var Lys (var) at opdage. Endelig fik jeg Øye på et dunkel Lys; ieg ilede dertil, da Dørene ikke vare tillåsedede; ieg erfarede, at det var en Vognmand dér boede og var nylig kommen hjem fra en Reyse, men ved at søge Hvile havde forglemt at slukke Lyset. Ieg bad om Herberg, der ikke blev mig nægtet; ieg afhentede Vognen og dens Besætning, vi kom ind i en skikkelig Værelse, hvor vi blev godt modtaget; efter at ieg havde spiiist, betalte ieg Kudsken for Reysen og gik til Sengs. Vi sov kuns lidet, men overtænkte vores tilsyneladende uheldige Stilling og indså, at vi havde spil(le)t en forvoven Rolle. - Om Morgen gik vi ud for at bese Byen og derpå gik til vores Qvarteer, hvor de ventede på os med Kaffe. Værten, en meget fornuftig Mand, gik med mig i Byen for at opspørge en Leylighed at flytte i, men alt forgiæves. Ieg mærkede nu først det ulykkelige i vores Stilling. - Vinteren nærmede sig, og min Kones Nedkomst var nær; vi var næsten også blottet for Penge i det fremmede Land uden Huusleilighed; men vi tabte ikke Modet; thi Sorg kan også forvandles til Held. Ved Frokostbordet kom Værten og ieg på Tale om Holsten, og han fortalte mig, at han havde en Søn dér, som var bleven gift med en Kroemands Syster, og, efter hvad (han) havde hørt, havde han giort et godt Partie. Ieg spurgte om Navnet; han hedder *Peder Fredrichsen*. Ieg bemærkede straks, at det var min Syster, hvormed han var gift⁵²), og vi blev ved denne Bekiendtskab nær familieret; ieg fik derved

som lidt Adspredelse. Endelig trådte der en Pige ind ad Døren og spurgte, om der ikke logerede en Holstener, hvorpå Værten svarede Ia. Pigen bad mig om at komme op til en Doctor *Stængel*⁵³), han ønskede at tale med mig; han boer på Hjørnet af Storegade og Broegade⁵⁴), sagde hun fremdeles. Ieg blev ganske forundret, da ieg vidste, ieg kiendte ham ikke; ieg lovede straks at komme. Værten udlagde mange Berømmelser på denne gode Mand. Ieg gik derop. Doctoren tilligemed sin gode Kone modtog mig meget venskabelig og gav sig i Samtale med mig, efter at ieg havde fortalt en kort Udtog af min Bestemmelse, og i hvad Anledning, ieg var kommen til Byen, og min Kone var Modehandlerinde og ønskede at få nogle Elever i Lære snarest muelig. Denne gode Mand trøstede mig godt og troede ikke, at der var noget i Veien for Udkommet. Ieg har hørt, at De mangler Boepæl, sagde han, idet han leveret mig en Nøgle til en ham tilhørende Sted på Hjørnet af Østergade, Broegade og Tin(g)gade, hvorfra en Præste-Enke nylig var flyttet⁵⁵). Dette Sted må De strax tiltræde. Efter at ieg havde aflagt min skyldigste Tak for denne Goedhed, gik ieg med et glad Hierte til min Kone og fortalte hende disse Begivenheder, hvorved vi blev ganske tilfredsstillet. Vi gik til Stedet, åbnede Døren og fandt en beqvem og vel indrettet Leylighed såvel til Værtshuushold som og til, hvad vi forøvrigt agtede at ville beskæftige os med. Vi fik vores lille Møblement strax indsat i sin Orden; vores Vært, Vognmanden, navnlig *Niels Dam*⁵⁶) og Familie besøgte os om Aftenen

⁵¹ Jfr. Note 56.

⁵² L. B. Hesseldahls yngste Søster *Johanne Marie* (se Stamtavlen) blev, samme Dag som Broderen ægtede Edel Cathrine, den 18de Oktober 1820 og i samme Kirke, Arrild, i Hviding Herred, viet til *Peder Frederiksen*, Ungkarl og Tjenestekarl fra Høirup Sogn, født ca. 1793, uægte Søn af *Karen Gydiel*, Vognmand *Niels Dams* Kone i Skive. Parret bosatte sig på Hønning Mark i Arrild Sogn, drev et Husmandsbrug, og hos dem døde den 8de Februar 1823 gamle *Niels Hesseldahl* fra Vigsø, Lars Bleegs og Johanne Maries Fader. Hvor Moderen, *Niels Hesseldahls* Kone, *Anne Larsdatter*, døde, eller hvornår hun døde, kan trods vidtløftige Undersøgelser ikke oplyses. Det ses, at *Peder Frederiksen* så tidligt som den 29de September 1823 ved offentlig Auktion solgte sin Ejendom på Hønning Mark til *Thiel Andersen* i Hønning og derefter flyttede bort. *Anne Larsdatter* ses ikke død i Arrild Sogn, ikke heller i Tønder hos L. B. Hesseldahl, Sandsynligheden taler for, at hun er flyttet med *Johanne Marie* og *P. Frederiksen*, da de drog fra Hønning Mark, og at hun er død kort Tid efter.

⁵³ *Johan Christian Stengel*, født i Odense den 19de August 1772, død i Skive den 26de Februar 1830, Søn af Skarpretter Augustinus Christian Stengel og Hustru Christine Marie Suhr, var i Lære i Odense hos Stadskirurg D. Thiedke, tog kirurgisk Eksamen 1804 og ansattes 1ste Marts 1805 som Distriktskirurg i Skive.

Gift den 21de Marts 1805 med *Else Cathrine Søgård*, Datter af Agent, Tobaksspinder *Peter Casper Søgård* og Hustru *Margrethe Willatz*. (Carøe: Den danske Lægestand).

⁵⁴ Ifølge et Bykort over Skive, tegnet 1827 af C. Ørum og hvortil henvises i senere Noter, boede Dr. Stengel på Hjørnet af Adelgade og Brogade (daværende Adelgade Nr. 13) og ejede foruden denne store Hjørneejendom tillige Ejendommen Brogade Nr. 94.

Hesseldahl må huske forkert og forveksle Navnene Storegade og Adelgade; der har aldrig været nogen Storegade i Skive.

⁵⁵ Denne Ejendom, daværende Thinggade Nr. 81 synes at have været et af de mindste Huse i Skive Købstad. Hvis Dr. Stengel har været Ejer her i 1824-25, må Huset kort Tid efter være blevet solgt; thi Bykortet fra 1827 angiver, at *Lars Hesseldahl* nu sidder til Leje hos Ejeren *Jens Sørensen*. Præstekonen, der flyttede ud, var *Jacobine Hjorth*; født på Christianshavn den 14de Oktober 1773, død i Skive den 25de Maj 1836, Enke efter Sognepræst til Oddense og Otting Søren Hald, født i Sejerslev den 16de September 1765 og død i Oddense den 26de September 1809. Efter Mandens Død flyttede *Jacobine Hjorth* til Skive. I 1827 efter at være rykket ud af Byens Thinggade ses hun at bebo som Ejer Byens Nørregade Nr. 27.

⁵⁶ Vognmand og Avlsbruger *Niels Dam* beboede som Ejer en lille stråakt Våning, Thinggade Nr. 77, et Par Huse fra Skive Torv hvor

og passiarede almindelig et Par Timerstiid, og inden få Dage fandt vi os godt tilfredse. - Ieg vil nu hermed gjøre en kort Skildring over Byen *Skive*, den ligger i en behagelig Egn i Udkanten af det frugtbare Land Salling. Til Nærheden af Byen er Indsejling ved en Herregård kaldet *Krapesholm*, til Byen er en stoer Åe og beqvem Fiskerie, over Åen går en Broe, hvorover går Landeveien til Wiborg. - Ieg vil nu igien henvende mig til vores næste Dags Sysler; efter Hr. Doctor Stængels gode Anbefaling meldte der sig først elleve småe Piger, der vilde lære deels Modepynt og deels Skræddersyening, hvorfor vi tog Betaling ugentlig, og Antallet forøgedes daglig. Nu skulde ieg først tænke, hvorved ieg skulde fortienne noget; thi denne lille Værtshushold, som ieg og enhver benytte der i Byen, kunde ikke indbringe mig nogen synderlig Fortieneste, og ieg vidste, at en Handelsmand uden Penge er at sætte i Ligning med en Kakkellovn om Sommeren, der ikke kan udrette noget til Nytte. Ieg begav mig på Reisen til den såkaldte *Bindeegn*, nemlig *Hammerum* Herred, hvor Jydestrømperne bliver strikkede og købte mig der et Parti uldenstrikkede Varer og reiste dermed til Holsten at forhandle samme. Unægtelig faldt det mig tungt, da ieg første Gang med slig simpel Négoce betræde de Egne, hvor ieg før havde været i en mere anseet Stilling; men til min Bestyrkelse var ieg forvisset om, at ieg kun havde efterladt mig få uvenner, som vilde glæde sig over denne Forandring. Ieg indså tilfulde, at den Stilling ikke var så hæderfuld som forhen, men lige så lovlige, og Nødvendighed påbød mig det, og ved denne Leylighed syntes ieg altiid at beholde Retten på min Side og gik derfor med frit Mod min Skiæbne imøde. Ieg nåede efter flere Dages Reyse min forhenværende *Linnetskov* såvel som *Lygumkloster*, hvor ieg på ethvert Sted modtog en venlig Modtagelse, og enhver Bekiendt, såvel der som i *Tønder* købte af mine Varer og betalte det endog dyrere, end ieg forlangte, så ieg gjorde en god Reyse. Efter at ieg havde udsolgt, begav ieg mig på Hiemreisen til Skive, hvor jeg fandt min Kone glad og veltilfreds; ieg foreviiste hende min Fortieneste, hvorover hun glædede sig, hun var ligeså glad over at foreviise mig en næsten lignende Fortieneste. Vi, hver på sin Måde, fortsatte således vores Handteringer og ved vores Fliid og fælles Sparsomhed kunde vi ernære os nogenlunde, at vi ikke trængte og kunde stedse være ordholdende mod enhver. En lang Tiid forgik således, men ieg unægtelig stedse har været for Forandringer og troede, at der var en anden Udsigt til snarere at blive riig. Sommeren nærmede sig, og den glædelige Forår kom os i Møde. Det indtraf sig nu, at en temmelig stoer Seilbåd låe uafbenyttet; dens

Eier var en Mand boende udenfor Skive; han tilbud mig samme enten til Eye eller Leye; ieg resolverede til at leye samme til 8 Mark ugentlig for forestående Sommer, og da ieg var temmelig bevant med Seiladsen og især Farvandet på Liimfiorden fra mine yngre Dage af at regne, så seilede ieg alene og négocerede med adskillige Deele. Mine fleeste Reiser var på *Løgstøer* og *Nibe*, hvor ieg omvexlede mine Varer og modtog Sild, som ieg afsatte andre Steder; dette kunde også godt svare Regning. Høsten nærmede sig; ieg begyndte nu at anlægge min Handel i at seile med Haugefrugt til Liimfiordens omliggende Markedspladser og vedblev en Tiid således at drive denne Næringsvey og fortiente derved så meget, at vi kunde see den kommende Vinter uden Ængstelse imøde. Vi glædede os ved, at ieg i denne Sommer havde faret så heldig; ieg ønskede endnu at gjøre en Reyse før Vinteren, og når den vilde gå heldig af, så vilde ieg ved min Hiemkomst lægge Båden på Land. Ieg gav mig nu på en Seiltour til *Løgstøer* for at afhente en Ladning ferske Sild; men den Gang var ieg uheldig; ieg kom lykkelig til *Løgstøer* og fik min Ladning ind; men formedelst Storm og Modvind næste Dag, som var bestemt til at seile, måtte ieg sælge Sildene til Salteren med Tab. Således gik det mig 3 Dage på hinanden, fjerde Dag om Eftermiddagen gik ieg til *Søes*, og da ieg var kommen over *Løgstøer Grunde* og nået den såkaldte *Liv-Bredning*, fik min Glæde Ende. Det blev mørk og blæste i Førstningen en liden halv Kuling; men Kl. 12 om Natten blev det en rasende Storm, der snart fyldte mig Båden med Vand, og ieg var alene og kunde ikke slippe Roret, medens ieg bjergede Seilene. Så såe ieg mig nødsaget til at holde ind under nærmeste Land, og da det var mørk og dertil Pålandsvind, kom ieg med en sådan Heftighed mod en Steen, at ieg løb 3 Planker ind i Båden. Ieg uden videre Betænkning sprang i Søen, og uagtet ieg var en dårlig Svømmer, nåede ieg dog Landbredden, hvorfra ieg kunde se, at Båden sank med alt, hvad ieg havde, og intet stod til at redde. Ieg havde nu 3 Miil over Land til mit Hiem, hvor ieg måtte gåe blottet for alt uden at nyde mindste Vederqvægelse. - Ved min Hiemkomst min Kone og kom mig i Møde med de varmeste Modtagelser og de gladeste Forventninger; ieg stoed derimod som forsteenet og kunde ikke giengjælde min Kones Omfavnelser, ieg manglede Ord. Hun mærkede snart min Forlegenhed og bad mig indstændig at åbne mit Hierte for hende og fortælle Tingenes heele Sammenhæng. Ieg fortalte uden nogensomhelst Tilsætning eller Fradragelse alt denne Sag betræffende; men uagtet hendes sædvanlige gode Trøstegrunde kunde hun dog ikke forestille mig, at ieg mere kunde blive lykkelig. Hun overlagde for mig, at vi var lige så fattige, da vi kom til Byen som (end)nu, og når enten Uenighed eller Sygdom havde fundet Sted iblandt os, da havde det været mere ubehagelig og en langt tungere Skiæbne; men uagtet alle Forestillinger var ieg dog utrøstelig, og det grænsede næsten til Fortvivlelse; men ved at bringe mine Religionskundskaber i Erindring og den Kierlighed, ieg følte for min huuslige Familie, blev ieg befriet fra en Beslutning, der snart kunde bemestre mig; ieg tænkte, at

Hesseldahl holdt med sin Vogn og sin Familie og sit Habengut hin første Nat i Skive. Dam var født ca. 1765, hans Kone hed Karen Gydiel (jfr. Note 52); hun døde allerede den 13de Marts 1827, 57 År gammel, medens Manden overlevede hende i godt 15 År. Niels Dam ses død i Skive den 6te December 1842.

det var min Pligt at kæmpe med Verden, så længe man var i den. Ieg skrev nu og ansøgte det høye *General-Toldkammer*⁵⁷) og *Commercecollegie* om at blive anbragt i Toldfaget. Det var næsten som en Ting, der vilde findes iblandt Umueligheder, da ieg ingen Patroner havde, der kunde tale min Sag, og om det kunde med Tiden ventes, vilde det dog i det mindste have lange Udsigter, og ieg dog i denne Ventetiid måtte søge at erhverve mig noget, der i Forening med min Kones Huusfliid kunde ernære os.

Det hændte sig, at samme Nat, som ieg strandede, at der også strandede et Skib på *Thorup Strand* i *Han Herred*⁵⁸), hvis Ladning bestod i Hamp, der blev ilandbjerget i havareret Tilstand. Da ieg hørte, hvad Tiid Auctionen skulde holdes, gik ieg til en Kiøbmand ved Navn *Hestbeck*⁵⁹) og bad ham creditere mig nogle Manufactuurvarer, da ieg ønskede at komme til denne Auction, endskiønt det var i en 20 Miiles Afstand. Han beiae(de) det strax, og ieg udtog til billigste Priiser for 60 Rdl. af hvad Slags, ieg ønskede og troede, der var mest afsættelig. Ieg gav mig næste Dag på Reisen dermed og solgte heldig underveis. Efter et Par Dages Reise var ieg i Nærheden af *Thorup Strand*, et Par Dage før Auctionen skulde holdes. Det glædede mig meget, da ieg hørte, at Hr. Herredsfoged *Kjer*⁶⁰) var ansat dér og var tillige som en Følge deraf Incassator. Han havde før boet i Wiisbye som Naboe til mine Forældre, og med hans Barn havde ieg været Legekammerat og dér tilbragt mine Ungdoms-Fornøjelser. Herredsfogden var min første Lærer i at spille Fiolin; ieg gik før til ham som Barnet til sin Fader, ligeledes blev det nu også her Tilfældet. Ieg fortalte ham hvormange Penge ieg var i Besiddelse af og bad, om ieg skulde kiøbe lidt meere, om mit Bud da var antagelig; det nægtede han mig ikke. Ieg kiøbte nu en betydelig Deel Hamp, lod det udvande og tørre, før det kom hjem; derpå lod ieg det transportere til Skive med 3de Vogne. Ieg lod det bekendtgjøre, at ieg havde Hamp til Udsalg; alle mine Creditorer var strax til Stede og kiøbte for deres Tilgodehavende. Foruden dette fik ieg så

⁵⁷ Generaltoldkammeret var oprettet 1760.

⁵⁸ Ifølge *Han Herrednes Auktionsprotokol* afholdtes den 2de December 1825 på *Thorup Strand* 1ste Strandingsauktion over Takkelage, Inventar samt en Del havareret Hamp bjerget fra den her indstrandede Fregat *Alert* fra *Peterhead*, ført af Kaptajn *Penny*. Auktionen blev på Grund af Dagens Korthed og Mængden af de Varer, der skulde sælges, fortsat den 22de, 23de og 24de December.

2den Auktion afholdtes den 4de Januar 1826 og 3die Auktion den 17de, samt, da der stadig var mere Hamp at sælge, fortsat den 18de da Auktionsforretningen sluttedes.

⁵⁹ Købmand *Erik Hestbek* beboede Ejendommen *Nørregade* Nr. 41 i Skive. I denne store Købmandsgård, der var teglhangt og lå og tog sig ud midt i en lang Række Småhuse med Tage af Strå, drev han Handel med Colonial, Hørkram, Manufactur ect. Baggården var lejet ud til Farver *Langhoff* til Farveri.

Købmand *E. Hestbek*, der ansås for at være velstillet var født ca. 1780, hans Hustru, *Grethe*, født *Lund*, betydelig yngre, idet hun ses født ca. 1796.

⁶⁰ Se Note 21.

meget tilovers, at ieg kunde betale min Auctionsregning og godt fåe mit Huus forsynet med Levnedsforsråd; vi glædede os ved denne så hastige og uformodede Forandring. Anden Auction⁶¹) på *Hamp* samme Sted nærmede sig, og ieg kiøbte et Par Oxehovder Brændeviin; ieg leiede mig en Vogn og kiørte igien til *Thorup Strand*, hvor Handelen blev i Korthed at fortælle ligesom forrige. Ieg beholdt noget deraf usolgt, som ieg lod spinde i *Reeb*, nemlig 20 Lpd., og ieg blev ved den Leilighed og impliceret i *Reebhandelen*. Ieg følte, at enhver undte mig alt Held og Lykke. Om det endog gik lidt ind i en anden Mands Næringsvei, blev det dog ikke påtalt, men beholdt bestandig deres Venskab. Ieg skyldte nu intet og havde goed Forsråd til Vinteren. Vinteren indtraf nu også med sådan Kraft, at om fåe Dage blev *Liimfiorden* tillagt, at man uden at befrygte noget kunde kiøre derover. Ieg havde i mine ledige Tiimer forfærdiget mig en lille Iiskilke, og ieg var tillige en god Skøiteløber. Ieg tog mig en Skøitetour på en skøn Vinterdag og tog min Kilke ved Hånden. Da Iisen var glat, var ieg på et Par Timer omtrent 3 Miil borte, nemlig til dette ulykkelige Sted, hvor ieg for et Par Måneder før var strandet. Ieg havde nu Leilighed til at betragte det Sted, hvor *Skiæbnen* havde rammet mig, og alt blev mig nu bragt i Erindring og mange mørke Tanker derved om hiin Nat gjorde mig utilfreds. På min Hiemtour træffede ieg ved *Hvalpsund*, nemlig Overfarten fra *Salling* til *Himmerland* på en Deel Sildefiskere, der fangede Sild under Iisen ved at trække Sildegarn. Ieg blev opmærksom på, at der ved Optagelsen af deres Garn optrækkedes en stoer Deel Ansioser (*Anschiovis*), hvoraf ieg var en temmelig nøye Kiender. Ieg spurgte, hvad en *Skiæppe* skulde koste, de sagde, De giver til en Pægel Brændeviin, så tager De så mange, De lyster. Dertil var ieg villig; ieg fyldte en stoer Pose deraf og lagde den på min Kilke, og efterat have betalt disse foer ieg af Sted i en lynende Fart, da det nærmede sig Aften. På Hiemtouren studerede ieg stedse på, hvorledes Omgangsmåden var i Norge dermed, da det var længe siden, ieg dér havde benyttet det, nemlig i min Drengdomstiid, så det var næsten gået af min Erindring. Ieg kom nu til Erindring derom, og ved min Hiemkomst nedlagde ieg samme efter norsk Methode, og 14 Dage derefter havde ieg gode Ansioser. Ieg lod det bekendtgjøre og fik Afsætning, hvori ieg var meget heldig, såvel fornemme som Borgerklassen berømte dem. Ieg gientog denne Skøitetour næsten daglig; ieg gav en Bødker næsten stadig Arbeide med at gjøre Ansiosdunke. Ieg fik, efter at det var bleven bekendtgiort, en stor Afsætning især til *Wiborg*, såvel som også til Herregårdene på Landet; og nu levede vi ved denne Leilighed uden Trang, vi ernærede os af denne Handtering og gjorde os deraf en Næringsvei. - Som ieg og min Kone fordybede os i disse Betragtninger og talede om, at vi for bestandig vilde forblive i Skive, kom et Collegiebrev, at ieg var ansat på *Øen Fanø* fra 1ste Februar 1827 som *Roersbetient* og tillige Assistent hos

⁶¹ Se Note 58.

Hrr. Capt: Toldcontroleur *Winchler*⁶²). For de, der ikke er bekendt med Fanø vil jeg gjøre således bekendt dermed, at Øen ligger omtrent 8 á 9(?) Miile fra Riibe til vester i Vesterhavet. Øen består kuns af 2de Byer nemlig *Fanø* og *Sønderhåe*, nogle enkelte Steder ligger imellem disse to Byer, som vel kaldes Bondebyer, men er kuns enkelte Steder. Hele Øens Befolkning lever af Søefart og Fiskerie, der hiemmehører nu omtrent 1000 Fartøyer, der farer i almindelig på Udlandet. Landet frembringer, i og for sig selv, ikke noget betydelig Forråd af Livets Nødvendigheder, Fruentimmerne grave selv Jorden og ligeledes afskiære selv Sæden. Jeg (var) nu ansat som Assistent og Roersbetient hos Hrr. Captain og Toldcontroleur *Winchler*, så jeg blot skulde følge Krydsfartøiet i Sygdoms- og Nødstilfælde; min faste Løn var kuns knap afmålt; men jeg turde ikke nægte at modtage det, som jeg engang havde søgt. Jeg indså, at uden min Kones særdeles gode Hiælp kunde jeg ikke leve på Øen og ernære Kone og Børn. Vi måtte nu forlade vores elskede Skive og begive os til denne kolde og ufrugtbare Øe *Fanø*. Vi havde mange Miil at reyse, men efter nogle Dages Reyse nåede vi vores Bestemmelse; Hrr. Captain *Winckler* modtog os ved Ankomsten på *Fanø*, han var den reedelig(-ste) og oprigtigste Mand efter min og fleeres Anskuelse, som jeg har haft den Lykke at kiende. Det glædede mig ikke lidet, at min Svigerfader var Præst for *Vester Hierting* og *Guldager* Meenigheder⁶³) i det heele 1 Miil fra *Fanø*, så jeg kunde se Præstegården hver Dag, og ved hans og Captain *Wincklers* utrættelige Hiælp kunde min lille Løn være tilstrækkelig. Min Kone syede Damepynt, som vel ikke var brugelig så meget på *Fanø* som på de nærliggende Fastlandsstæder, såsom *Riibe* og *Varde* etc. Jeg forblev der i nogle År; jeg indså, at min Svigerfader blev forflyttet til *Hedensted* og *Dalbye*⁶⁴) Meenighed, og min uforglemmelige Hrr. Capt: *Winchler* blev hver Dag svagere, og jeg

kunde tydelig see, at hans Død nærmede sig, så jeg bad desårsag om hans Anbefaling til det høye Collegium, som jeg modtog tilligemed mange Ønsker for min og Familiens Vel. Min Kone kunde heller ikke udholde den kolde Klima. Jeg gjorde nu strax en Reise til *Kjøbenhavn* og blev efter min indgivne Ansøgning ansat i *Munkeboe*⁶⁵) i Fyen ved Krydsfarten under Odense Tolddistrict med en årlig Løn af omtrent 145 Rdl. og frie Boelig og Hauge. Lønnen var bedre end forhen; men her savnede jeg først min Velgiører, Hrr. Capt: *Winchler*, og blev først bekendt med, hvad en goed og agtet Foresattes Værdie kunde være værd. I denne berømte og reedelige Mands Sted kom jeg til at ståe under en Krydsbetient *Sandberg*⁶⁶), der i sin fulde Caracteer beviste sig - om ikke til enhver Tiid - så dog i flere Retninger som en næsten afsindig Mand. . .

Fra det Øjeblik, da vor brave Vigsømand på *Fanø* indtræder i det danske Toldvæsens Tjeneste i Året 1827, begynder et nyt Livsafsnit for ham, hans Læreår er afsluttede, han er nu en Mand på 33 År. Det er ganske klart, hvad han i sin Selvbiografi også tilstår, at hans Løn som Rorsbetjent kun er knapt tilmålt, og det er i sin Orden, at han, om han havde Lykken med sig, kunde tjene adskilligt mere ved at négocere med Bindtøj, Jydepotter eller Hampereb - men om Lykken nu med et Smil gik hans Dør forbi. Den Tanke at få fast Grund under Fødderne har sikkert været ledende hos *Hesseldahl*, dengang han i sin lille Hybel ved *Gaden* skrås over for gamle Skivehus en skønne Dag i *Enrum* drøftede Fremtiden med sin *Trine*. Lykken er god at håbe på, Lykken besøgte vor Mand i hans unge År, det var i *Villerup*, på *Fjaltring Strand* og i *Nattens Mørke* på *Skive Torv*, og Lykken tilegnede vor Mand i sin grånende Alderdom til Gengæld sine Memoirer - men der var Dage, da Lykken havde travlt andetsteds og ganske tabte sin Yndling af *Syne*. Her stod *Hesseldahl* hin Dag i *Skive* med to Børn, to tomme Lommer og en ikke helt stærk Kone og vovede næppe længere at lænse sit Livs Skude ud over Vandene uden Tanke for Retning og Ror. Lykken kom da til ham endnu engang og gav ham en Chance for Livet, han næppe havde turdet håbe på; af Altmuligt- eller Slettingenting-Manden *Hesseldahl* blev der ved denne Lejlighed en habil og pligtopfyldende Tolder.

Nu, hvor vi føler, at *Hesseldahl* ligesom har funden sin Plads i Solen, afbryder vi hans Selvbiografi; vi kunde med samme Motivering have gjort det straks den første Dag på *Fanø*; men vi har foretrukket under de forandrede Forhold at holde Øje med *Nybegynderen*; vi rejser med ham det korte Stykke Vej fra *Fanø*, hvor han i *Sønderho*

⁶² *Vilhelm Martin Winckler*, født i *København* den 22de Juni 1771, død i *Nordby, Fanø*, den 28de Februar 1833, Søn af Regimentskirurg *Christian Winckler* og Hustru *Hedevig Louisa Lüder*, gennemgik Søofficersskolen, var i 1807 Chef for Sk ærbåden "Arendal" af *Københavns* Defension, fra 1808-1814 Kommandant på *Fanø*, den 28de Januar 1812 udnævnt til Kaptajn, den 20de September 1815 Afsked, derefter Branddirektør og 17de September 1822 udnævnt til Toldkontrollør og Oppebørselsbetjent på *Fanø*. (Delvis efter *Topsøe-Jensen: Det danske Søofficerskorps Historie 1801-1919*).

⁶³ Se Note 38.

⁶⁴ *Peter Sørensen* kaldes hertil den 26de November 1828. I Embedets Liber daticus skriver han, at han ved sin Embedsførelse forefandt, at hans Sognefolk var skikkelige, sædelige og forligelige samt flittige og andægtige Kirkegængere, så at han lever i stedseværende god Forståelse og Kærlighed med disse gode Mennesker osv. Senere skriver han, at "disse gode Mennesker" i en meget talrig Forsamling havde indfundet sig ved hans Afskedsprædiken og her fædede "Kjærligheds og Agtelsestærer" ved hans Bortgang. Han rejste fra *Hedensted* den 3die November 1833, vist næppe i så god Forståelse med sine Sognefolk, som han gerne for Efterverdenen vilde give det Udseende af.

⁶⁵ Til *Munkebo* synes Familien *Hesseldahl* at være kommen i Begyndelsen af Året 1831. Ved Sønnen *Peter Vilhelms* Fødsel her, den 31te Maj 1833, kaldes Faderen *Indsidder*.

⁶⁶ *Gerhard Sandberg*, født ca. 1787, den 30te December 1827 Krydstoldbetjent i *Munkebo* under *Odense Toldsted*, senere Toldkontrollør i *Odense*, den 9de August 1860 Afsked og Udnævnelser til *Kammerassessor*, død i *Alsted, Alsted Herred*, den 11te Marts 1865.

havde sin Tjenestebolig, til det blidere Munkebo i Nordfyn. Han vender ved denne Lejlighed sin Landsdel, sit kære Jylland, Ryggen for bestandigt.

Den sidste og endelige Afsked med Lars Bleeg Hesseldahl vil vi tage i Form af et kort Uddrag af de Tildragelser i hans bedste Manddomsår, hvorom han beretter os på de sidste Blade i hans gamle, gulnede Oktav, af disse Tildragelser er vel ingen større og mere indgribende for ham end hans Hustrus, hans Villerup-Brud, Edel Cathrine Møllers Død og hans Giftermål på ny.

Det mærkes tydeligt ved Læsningen af denne Slutning, at de Afvekslinger, Livet nu byder Hesseldahl som velaget Tolder, i hans egne Øjne er mere dagligdags-almenmenneskelige, mindre tilfredsstillende for ham at udbrede sig over end de forvovne og uoverlagte Eventyr, han i sin Ungdom, i Læreårene kastede sig ud i. Hesseldahl havde Blod og Længsler og Sindelag som de gamle Lykkeriddere. Nu, da Dagene hober sig oven på hverandre for ham, som Dagene nu engang forudbestemte hober sig over den i Statens Tjeneste fastnaglede Embedsmand, taber han Lysten til, som hidindtil, at tegne med farvede Stifter. Hans Udtryk i Bogens Slutning er vedblivende de samme, og de samme sirlige, smukt prentede, lavbenede gotiske Bogstaver, og det samme Tempo, det samme Sprog; men Koloritten er svag. Hesseldahl har nedskreven den sidste Tredjedel af sine Selvoplevelser, som den Mand gør det, der har sat sig for at udføre et Stykke Arbejde, og som ikke lægger Værktøjet fra sig, før Målet er nået.

I Munkebo tørnede Hesseldahl straks sammen med sin foresatte Sandberg. "Det blev mig så kiedsomlig, da jeg ikke var vant til en stridende Fremfærd", skriver Hesseldahl. Hvorledes Forholdene, der tilsammen bidrog til at øge Uoverensstemmelserne mellem de to i Tolderboligen, iøvrigt artede sig, er det for udenforstående vanskeligt at dømme om så lang Tid efter. Fjendskabet mellem de to Parter blev åbenlyst, efter at Hesseldahl fandt sig beføjet til at gøre tjenstlig Indberetning over Sandberg, til deres høje foresatte i Odense, Toldinspektør *Pontoppidan*⁶⁷). Denne Indberetning står i nøje Sammenhæng med et Par Tildragelser, der kaster et ugunstigt Lys over Sandberg som Embedsmand og som Menneske, og da disse Tildragelser muligt har nogen historisk Interesse gengives de her uforkortede efter Hesseldahls Manuskript:

En Morgen før Dag kom Hrr. Controleur Sandberg ind i mit Soveværelse og uden videre at tale lagde et Brev på Bordet, som han med få Ord bad mig at læse, når jeg stod op og holde

mig samme efterrettelig. Jeg kunde knap nok tilbageholde min Nysgerrighed til den sædvanlige Opstandelsestid; men da jeg såe, han havde forladt Værelsen, stoed jeg op og læste følgende: Jeg reiser, og veed ikke bestemt, når jeg kommer tilbage; men i min Fraværelse varetager De min Post, og min Søn skal imidlertid assistere Dem som Roersbetjent. - På næste Formiddag foretog jeg mig en liden Krydstour tilligemed Controleurens Søn. Jeg opdagede en Skipper, der forrige Aften var bleven forseglet, hans Navn var *Hans Tornøe*⁶⁸) fra Munkeboe, og var nu i Arbejde med at heise nogle Gienstande i Båden. Jeg styrede Coursen dertil, jeg spurgte nu, hvorledes dette forholdt sig; hvorpå Skipperen svarte at Controleur Sandberg havde i Aftes, da vi forseglede Fartøyet, tilladt ham at bringe noget Salt og Bøgasse i Land. Af Pligt på min Embedsvegne som og på min aflagte Eed anmeldte jeg Tildragelsen for min høje foresatte Hrr. Etatsråd Pontoppidan, Toldinspektør i Odense. - Ligeledes skete der også en comisk Historie i næsten samme Moment eller kort derefter, da Controleuren og jeg seilede til *Hindsholm*, hvor der var ansat Quarantainevagt⁶⁹). Vi kom nu tilseilende og nærmede os Landet ved en Bye kaldet *Midskou*, hvor der mødte os 2de Mænd, der var ansat som Quarantainevagt, den ene var en Landsbyskræder, og den (anden) var en Tienestekarl. De opfyldte deres Pligt og med Høetyven i Hånden spurgte, hvor vi kom fra og om vi havde Sundhedspas og videre, hvad deres Ordre lød på. "Ja, jeg skal give Dig Sundhedspas!" svarede Sandberg, og i hans Opfarende og uden at give mig Tiid at lægge Båden til Land, sprang han ud i Stranden i Vand til sit Bæltsted og slog den stakkels Skræder så voldsom under Øret, at Kasketten fløi væk, og sagde således: "Jeg er Quarantaine-Opsynsmand og skal lære Dig at respektere mig!" Skræderen beviiste en Respekt med blottet Hoved, så det var grænseløs. - Nogle Dage derefter kom Skræderen til vores Boepæl og affordrede Controleuren 50 Rdl., da han var efter dette voldsomme Slag bleven så tunghørig, at han ikke kunde mærke, når man talte med ham.

Som anført har Hesseldahl altså indberettet disse to Historier for Toldinspektøren i Odense; men ikke nok hermed, åbenmundet og uden at tage Konsekvenserne under Overvejelse, har han kommenteret dem med egne Betragtninger over Sandbergs Vandel i Almindelighed, således f. Ex. at denne skulde tage mod Gaver af Skipperne, skulde gøre sig frygtet af nogle, latterlig for andre, etc. Toldinspektøren beordrer i Henseende hertil Sandberg at lægge Sag an mod Hesseldahl, og de to Kamphaner indvikles i en toårig Proces, der tager sin Begyndelse ved Bjerger-Åsum Herreders Ret i Odense.

⁶⁸ *Hans Tornøe* døde som Skipper og Værtshusholder i Munkebo den 1ste Maj 1839, 45 År gammel. Han ægtede den 20de Marts 1830 Sophie Frederikke Wolgast, 38 År, Kompagnikirurg Buchholtz's fraskilte Hustru, der var Jordemoder.

⁶⁹ I Årene 1831 og 32 udkom der en hel Del Bekendtgørelser, Forordninger og Plakater og blev truffet adskillige Foranstaltninger mod Kolera, der da herskede i adskillige Lande. I de følgende År synes der ikke at have været noget på Færde.

⁶⁷ *Erik Nicolai Pontoppidan*, født den 23de Oktober 1785 i København, Søn af Rådmand, Etatsråd Carl Pontoppidan og Hustru, Susanne Kraft. Var Stempelpapirforvalter på Sct. Croix og udnævntes den 7de Juni 1833 til Told- og Konsumptionsinspektør i Odense, den 28de Oktober 1836 Etatsråd og R. af Db., død den 3die Februar 1847.

Herredsfoged *Friestedt*⁷⁰) er Dommer i Sagen. Hesseldahl fortæller, at han skal møde hver Lørdag på Tingstedet i Odense for at gøre Indlæg i Retten og høre, hvorledes Sagerne står; han søger sig desformelst fri for Tjeneste i den Tid, Sagen står på, og flytter med sin Familie til *Kerteminde*⁷¹) ”for”, som han skriver, ”ikke at bo i dette Hus, hvor min Modstander boede”. Underrettsdommen falder, går Hesseldahl imod⁷²), han bliver idømt en Bøde på 70 Rdl., en Sum, som han vist skal have vanskeligt ved at stille på Benene; men han andrager nu om og bevilges gennem Kancelliet beneficium paupertatis til at få Sagen indanket for Overretten, hvor Herredsfoged Friestedt ved denne Lejlighed bliver indstævnet til at give Møde personlig på Domhuset i København. Kort efter tager Friestedt sin Afsked. Overrettsdommen falder, Hesseldahls Bøde nedsættes til 20 Rdl., og dem betaler han prompte og kontant og drukner herefter sine Ærgrelser over denne Verdens Uretfærdighed i et Told- og Konsumtionsembede, som han har søgt og fået i *Assens* Købstad.

”Nu begyndte igien Lykken at smile os i møde”, synger Hesseldahl, Optimisten, idet han i sin grå Alderdom lokker frem på Papiret Dage og Begivenheder. Hans Svigerforældre, Præsten *Sørensens*, var befordrede til *Barløse*⁷³) Embede, en

Mils Vej fra Assens, de to Familier glædede sig gensidig over hinandens Nærhed, gjorde ugentlige Besøg hos hinanden. Her i Assens døde efter otte Dages Sygeleje Hesseldahls Hustru, *Edel Cathrine Møller*, Slægtens Oldemoder⁷⁴), om hvem der går Fragsagn, at hun var smuk. Hun var kun 40 År gammel, da hun gav op, efterladende sig til Mandens Forsorg 3 Børn, Sønnen *Peter Vilhelmin*⁷⁵), kun 1½ År gammel, Datteren *Line*⁷⁶), der var hjemme og *Mariane*⁷⁷), der havde Kondition som Husjomfru på *Snoghøj*. Et Par År gik, og Børnene fik sig en ny Moder. Hesseldahl fortæller os, at denne hans anden Hustru var Skolelærer *Lundbecks* Datter⁷⁸) fra *Tanderup* på Fyn, og at hun var Husjomfru på Herregården *Skjoldemose* på Fyn, da han lærte hende at kende.

Den gamle Vigsømands Fortællelyst ebber nu ud. Efter at have varmet sit Sind på en halv Oktavside i små og gængse Betragtninger over Ægteskabets Lyksaligheder, tager han sin Samtid i Stormskridt for at få Ende på *den*. Hør blot: Fra Assens til *Nykøbing, Sjælland*, som Toldbetjent den 14de Oktober 1843, 17 Års Tjeneste i Toldvæsenet, Afsked med Pension, - det må have været i Året 1844 efter denne Beregning - derefter Spækhøker, Kaffe-og Spisevært, stadig i Nykøbing (den uforbederlige Négocien falder atter tilbage til Dyrkelsen af Merkur!) - endelig 1855, den 10de April Stilling som Havnefoged i Nykøbing, ”så ieg agter ikke mere at forandre mit Opholdssted”, - og han holdt Ord.

”Efter en nøye Overveielse og min bedste Overbeviisning”, skriver den gamle til Slut, ”forsikrer ieg, at Bogens heele Indhold består af de reeneste Sandheder og vil herved til Slutning indrykke et passende Vers:

Når stundom Sorgen skiller Dig ved Glæde
da lad den sande Lærdom trøste Dig,
at ingen altid kan på Roser træde,

⁷⁰ Peder Friestedt, født 1778 i Starup Sogn, Ribe Amt, Herredsfoged og Skriver i Bjerge og Åsum Herreder fra 1816-1835, tillige Birkedommer og Skriver i Ulriksholm og Østergård Birker fra 1817-1831, død i Odense den 2den Maj 1861, 83 År gammel.

⁷¹ Den 10de April 1837 flytter Familien fra Munkebo Mark til Kerteminde, hvor Hesseldahl ernærer sig som Klodsemager. I Kerteminde nedkom Edel Cathrine den 15de November 1838 med en Søn, der i Dåben fik Navnet Peder Wilhelm. (Om ham, der var gift med Sognepræst til Helligsø og Gettrup Jacob Nicolaj Gardes Datter, Augusta Octavia, se Danske patriciske Slægter I; S. 139).

⁷² Der findes i Odense Toldkammers Arkiv i Landsarkivet i Odense en Hoben Skrivelser angående L. B. Hesseldahl. Han synes af sine overordnede at være opfattet som noget vanskelig, ikke altfor tilbøjelig til at iagttage sin Tjeneste nøjagtigt og ordentligt; der tales om Insubordination. Den 31te Marts 1834 suspenderes han, og i August 1835 afskediges han uden videre.

Den 6te Juli 1839 konstitueres han (forhenværende Roerskarl ved Toldopsynsposten ved Munkebo i Odense Tolddistrikt) som Underbetjent ved Assens Toldsted.

⁷³ Til Barløse kaldedes Peter Sørensen den 6te September 1833 og virkede her, indtil han ifølge befalet Ansøgning foranlediget ved Højesterets Kendelse i Nåde og med Pension entledigedes den 28de Juli 1844.

Den almindelige Opfattelse i Nutiden af Peter Sørensen som Præst og Menneske er formet over Datidens Reaktion over for hans Væsens uomtvistelige Særpræg. Han var fremstormende, pågående, havde Lyst og Kraft til at strides, nu med den ene, nu med den anden Part, manglede til Gengæld Evnen til at bøje af, var utålsum, nøjeregnende i Sager, der gjaldt hans Pengepung.

Den, der har Lyst til at fordybe sig yderligere i Studiet af en interessant og ualmindelig Personlighed, som Peter Sørensen var det, kan med Fordel gennemgå det til Landsarkivet i Odense afgivne Bæg og Vends Herredsprovstis Arkiv, hvori findes vidtløftige Akter vedrørende hans Strid med Skolelærer Jochumsen, endvidere til Højesterets Domsakter i Rigsarkivet, der for så vidt giver Manden Oprensning, som de omstøder

Provsterettens og Landemodets Afgørelse, hvad angår Sagen om de ejendommelige Stridigheder. Sørensen havde med Dele af sin Barløsemenighed. - Sørensens egne Indlæg i Sagen er rene Labyrinter af juridisk Fortolkningskunst og Spidsfindighed. Efter at være entlediget som Præst gik Peter Sørensen, Proprietærsønnen, op i sit Landbrug. Familien boede endnu nogle År i Barløse, og ved Folketællingen her i 1845 skriver Konen (jfr. Note 29) sig for Mariane Rosenberg, 68 År gammel, født i Thisted By og Amt. Ved Folketællingen 1850 dukker Ægteparret Sørensen op som Ejer af Gården ”Røjlund” i Gesten Sogn, Konen hedder atter Mariane Rosenberg og er født 1777 i Thisted. Ved hendes Død, den 13de April 1868, ses Familien at have en Ejendom Kolding Nørremark Nr. 413, som deres eneste Søn, *Peter Johan*, født i Branderup den 20de Maj 1815, er Bestyrer af.

På et endnu senere Tidspunkt flytter Fader og Søn til en Ejendom på Horsted Mark i Højen Sogn ved Vejle; de har nu en Avlskarl og en Husholderske til at styre for sig. Her uddør Familien, Faderen, den gamle Præst, i mange År den danske Gejstlighedens Nestor, går bort, 96 ½ År gammel, den 28de Oktober 1876. Sønnen, Peter Johan, et halvt Års Tid efter, den 1ste Maj 1877.

⁷⁴ Død den 17de Maj 1840. Hun angives i Assens Kb. - mærkværdig nok som født i Branderup i Sønderjylland (se Stamtavlen).

⁷⁵ Se Stamtavlen.

⁷⁶ Se Stamtavlen.

⁷⁷ Se Stamtavlen.

⁷⁸ Se Stamtavlen.

og ingen allested er lykkelig.”

Lars Bleg Hesseldahl døde i Nykøbing, Sjælland, den 20de Januar 1862.

Den ældre Slægt.

Anno 1718, den 26de januar, står *Niels Baun* Fadder i Vigsø Kirke, Anno 1723, den 10de Oktober, står *Niels Baun*, i *Hesseldal* Fadder, 1724, den 10de December, står *Niels Hesseldahl* og 1734, den 7de April, *Christen Nielsen Hesseldahl* Fadder stadig i Vigsø Kirke.

Heraf tør sluttes, at den gamle Selvejerslægt på *Hesseldal* har sit Udspring fra Nabogården *Baun*, at Niels fra Baun, idet han ved Køb af *Hesseldal* flytter Slægtens Stamsæde til denne Gård, og han som Skik og Brug er forandrer sit Slægtsnavn herefter, er den samme som Niels Hesseldahl, samt at Christen Nielsen Hesseldahl er denne Niels Hesseldahls Søn.

A: *Niels Christensen Baun* på *Hesseldal* angives ved sin Begravelse i Vigsø den 26de November 1754 at være 97 År gammel; han er herefter født ca. 1657.

Hustruen, *Maren Bertelsdatter*, der var henvend 12 År yngre end Manden, ses begravet i Vigsø den 12te August 1727, 58 År gammel. Ægteparret havde mindst 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, B 1 - B 6, af hvilke den ene Søn, B 3, Christen Nielsen Hesseldahl, forplanter Slægten:

B 1: *Bertel Nielsen*, født ca. 1696, boede i 1754 i Ribe.

B 2: *Kirsten Nielsdatter*, født ca. 1701, var i 1754 ugift.

B 3: *Christen Nielsen Hesseldahl*, født ca. 1702, sandsynligvis på Baun i Vigsø, men Fødselsregister mangler, død på *Hesseldal*, begravet i Vigsø den 13de April 1785, 82 År, 5 Måneder gammel, Selvejergårdmand på *Hesseldal*. I Skiftet ved Faderens Død 1754 ses blandt andet, at Christen Hesseldahl skal bekoste en Gravsten over den afdøde mod til Gengæld at få i Arv ”nogle få Guld- og Sølvmonter af ringe Værdi”.

Gift i Tvorup, Hundborg Herred, den 26de September 1738 med *Ingeborg Andersdatter Færgegård*, døbt i Tvorup Festo Epiphantias, den 6te Januar 1722, som Datter af Ejer af Færgegård Anders Clemedsøn og Hustru Maren Olufsdatter, og død på *Hesseldal* omkring den 19de December 1803, idet Skifte efter hende ses holdt ”rette 30te Dagen 1804, 17de Januar”. Når *Ingeborg Andersdatter Færgegårds* Navn ikke findes i Vigsø Kirkebogs Dødsliste, skyldes det antageligt det Forhold, at Sognets døde i Tidsrummet fra 1799 til 1807 ikke synes førte ved Dødsfaldenes Indtræden, men er blevne

tilføjede senere, efter Hukommelsen, så godt eller dårligt dette lod sig gøre. Det er rimeligt, at mange i denne Periode bortdøde Personer ikke er komne med, *Ingeborg Andersdatter* ikke, Sønnen *Niels Hesseldahls* Svigermoder, den under C 1 nævnte *Johanne Pedersdatter*, af samme Grund heller ikke. Ægteparret *Christen Nielsen Hesseldahl* og *Ingeborg Andersdatter Færgegård* oprettede den 8de August 1775 en Disposition, der fik kongelig Konfirmation den 22de September s. A., og hvori nævnes Sønnen *Niels Christensen* ”over 30 År” ”som den, vi udi vor Alderdom venter at have vores Ophold og Pleje hos”, og hvem de overdrager deres Gård *Hesseldal* i Vigsø Sogn, Ålborg Stift. Iøvrigt var der i Ægteskabet mindst 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, C 1 - C 6, af hvilke den ældste Søn forplanter Slægten:

C 1: *Niels Christensen Hesseldahl*, født på *Hesseldal*, døbt i Vigsø den 8de Juni 1745, død på Hønning Mark, Arrild Sogn, Hviding Herred, den 8de Februar 1823 (jfr. Note 52), Selvejergårdmand på *Hesseldal*, senere i Visby, Hassing Herred, ved sin Død Aftægtsmand.

Gift 1ste Gang i Øster Vandet, Hillerslev Herred, den 8de December 1775, ifølge kgl. Bevilling, med *Helene*, kaldet *Helle Andersdatter Knakkergård*, født ca. 1753, men ikke i Øster Vandet, død på *Hesseldal*, begravet i Vigsø, 32 År gammel, den 19de Januar 1785.

Gift 2den Gang med *Anne Larsdatter*, født ca. 1755, hvis Fader, *Lars*, sikkert er en *Bleg*⁷⁹), og hvis Moder, *Johanne Pedersdatter*, 87 År gammel, endnu så sent som 1801 lever som Indsidderske på *Hesseldal*. Trods al anvendt Umage er det ikke lykkedes at finde hverken Døb, Vielse eller Død for *Anne Larsdatter* (jfr. dog Note 52).

I sit 1ste Ægteskab med *Helle Andersdatter* havde *Niels Christensen Hesseldahl* 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, D 1 - D 4, i sit 2det med *Anne Larsdatter* yderligere 4, 1 Søn og 3 Døtre, D 5 - D 8:

D 1: *Ingeborg Hesseldahl*, født på *Hesseldal*, døbt i Vigsø den 24de Oktober 1777, begravet s. steds. 13 Uger gammel.

D 2: *Christen Nielsen Hesseldahl*, født på *Hesseldal*, døbt i Vigsø den 17de Januar 1779, død i Nyhuse, Frederiksborg Slotssogn, den 22de April 1845, Hoveriopsynsmand ved Frederiksborg Stutteri, i sine unge Dage Kontorist hos Amtmand Ferslev i Thisted, i 1801 hjemme på *Hesseldal*.

Gift med *Anne Regine* , født ca. 1791, i sit Ægteskab med hende 2 Sønner, E 1 - E 2:

E 1: *Christian Ditlev Hesseldahl*, født ca. 1819.

B 2: *Carl Vilhelm Hesseldahl*, født ca. 1822.

D 3: *Ingeborg Hesseldahl*, født på *Hesseldal*, døbt i Vigsø den 26de Oktober 1780, tjente i 1809 i Fårtoft,

⁷⁹ Den adelige Slægt *Blik* (*Bleg*) til Nystrup i Hundborg Herred antages uddød i det 17de Århundredes Slutning; men Slægtens Forhold er kun lidt oplyste. Det ligger nær at antage, at Kognater også har taget Slægtnavnet, og at *Bleg*'erne er Efterkommere af disse. *Daniel Jensen Bleg*, født 1693, Student fra Thisted Skole 1711, døde 1741 som Degn i Hårslev og Tingjellinge på Sjælland.

Thisted Landsogn, og havde 15de Januar s. A. samt de to påfølgende Søndage fået lyst til Ægteskab med Enkemand Anders Meklenborg af Thisted; men begge fortrød det, og begge afgav Erklæring herom til Thisted Kirkebog.

D 4: Anders Nielsen Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø den 2den Februar 1783, Skomagermester i Thisted, i 1801 i Ålborg som Læredreng hos Skomagermester Niels Samsø; hans Død er ikke Funden.

Gift med *Mariane Simonsdatter (Katkjer) Broegård*, døbt i Thisted den 31te Maj 1776, Datter af Zidsel Andersdatter Broegård og udlagt Barnefader Simon Christensen Katkjer, begge af Thisted.

I Ægteskabet i alle Tilfælde 1 Søn, *E 1:*

E 1: Christian Hesseldahl, født i Thisted den 16de August 1811, døbt den 14de December s. A., ved hvilken Lejlighed Faderen anføres som Matros og Skomager; i 1834 er Christian Hesseldahl Skomagervend i Tjeneste hos Skomagermester Christen Søndergård i Thisted og forøvrigt på dette Tidspunkt den eneste af Navnet Hesseldahl der i Byen.

D 5: Johanne Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø den 11te November 1789, død antagelig i ung Alder.

D 6: Johanne Marie Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø den 13de Juni 1791.

Gift i Arrild, Hviding Herred, den 18de Oktober 1820 med *Peder Frederiksen*, født ca. 1793, Husmand på Hønning Mark, Arrild Sogn, Søn af Pigen Karen Gydiel, der senere ægtede Vognmand og Avlsbruger Niels Dam i Skive, (jfr. Note 56).

D 7: En Datter, født på Hesseldal, begravet i Vigsø, 14 Dage gammel, den 7de Juni 1792.

D 8: Lars Bleeg Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø den 9de Juli 1794, død i Nykøbing på Sjælland den 20de Januar 1862, Toldrorsbetjent, senere Høker og Havnefoged i Nykøbing Sj.

Gift 1ste Gang i Arrild, Hviding Herred, den 18de Oktober 1820 med *Edel Cathrine Møller*, født i Holstebro den 4de Juli 1800, død i Assens Købstad den 17de Maj 1840, Datter af Mariane Sørens datter af Thisted og udlagt Barnefader Snedker Jens Peter Sørensen Møller i Holstebro (en Søn af Vægter i Holstebro Søren Henrichsen og Hustru Marie Cathrine Jensdatter, jfr. Note 24).

Gift 2den Gang i Stenstrup, Sunds Herred, Fyn, den 17de September 1841 med *Berthe Kristine Lindbek*, døbt i Tanderup, Båg Herred, Fyn, 3die Søndag efter Helligtrekonger, den 24de Januar 1802, død i Holstebro den 20de Januar 1882, Datter af Degn i Tanderup Jes Lundbek og Hustru Cathrine Jørgensdatter.

I sit Ægteskab med Edel Cathrine Møller havde L. B. Hesseldahl 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, *E 1 - E 4:*

E 1: Mariane Hesseldahl, (Nykøbinglinien).

E 2: Nicoline Margrethe Hesseldahl, (Stårup'erne).

E 3: Peter Vilhelm Hesseldahl, (død som lille).

E 4: Peter Vilhelm Hesseldahl, (Københavnslinien).

I sit 2det Ægteskab med Stine Lundbek havde L. B. Hesseldahl ingen Børn.

C 2: Marte Marie Christensdatter Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø den 22de Marts 1750, død s.stds. den 26de November 1835, gift med *Peder Krog* i Vigsø.

C 3: Anne Cathrine Christensdatter Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø 2den Søndag efter Epiphantias, den 16de Januar 1752, død antagelig ung.

C 4: Maren Christine Christensdatter Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø 2den Juledag, den 26de December 1755.

C 5: Anders Christian Christensen Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø 4de Søndag efter Epiphantias, den 28de Januar 1759, død før 1804. En Søn,

D 1: Jens, over 20 År gl., opholder sig i 1804 i Hunstrup, en Datter,

D 2: Ingeborg, 23 År, opholder sig s. A. i Hjørdemål.

C 6: Peder Christensen Hesseldahl, født på Hesseldal, døbt i Vigsø 4de Søndag i Advent. den 20de December 1761, død før 1804. En Søn,

D 1: Christen, 15 År gl., bor i 1804 på Baun i Vigsø.

B 4: Peder Nielsen, født ca. 1705.

B 5: Margrethe Nielsdatter Hesseldahl, døbt i Vigsø den 10de Juni 1710, begravet i Hjørdemål den 14de December 1796.

Gift i Vigsø den 29de Oktober 1730 med *Erik Zacharias Caspersen Preetzmann*, døbt i Hjørdemål den 14de Oktober 1705, begravet s.stds. den 22de April 1772, Ejer af Hovedgården Oddersbøl i Hjørdemål, Søn af tidligere Ejer af Oddersbøl Casper Preetzmann og Hustru, Anne Lauritzdatter Koch.

Slægten Preetzmann synes at være kommen til Jylland med nævnte *Casper Preetzmann*, der ved sit Giftermål den 29de Marts 1703 med Anne Lauritzdatter Koch (født ca. 1680, begravet i Hjørdemål den 9de December 1737, Datter af Ejer af Vesløsgård og Oddersbøl Lauritz Jensen Koch og Hustru Anne Sørens datter Guldager) kom i Besiddelse af Oddersbøl. Her sad Slægten gennem 4 Generationer. Efter at Casper Preetzmann var død forlængst, og Sønnen, ovennævnte *Erik Zacharias*, i 1770 levede på sit sidste bortfæstedes Store og Lille Oddersbøl på henholdsvis 6 og 2 Td. Htk. til en Søn af sidstnævnte, *Casper Josva Preetzmann*, der efter sin Moders, Margrethe Hesseldahls Død i 1796 arvede begge Gårdene. 1804 tilskødedes begge Gårdene Casper Josvas Søn, *Erik Zacharias Preetzmann*, for 2000 Rd.

Erik Zacharias Preetzmann den ældre havde en Broder, *Johannes Preetzmann*, døbt i Hjørdemål den 8de Juli 1714, begravet i Ydby den 17de Juni 1773, gift i Skjoldborg den 14de Oktober 1746 med *Anne Villadsdatter* (døbt i Skjoldborg den 29de April 1725, begravet i Ydby den 12te November 1772, Datter af Villads Christensen i Skjoldborg og Hustru Kirsten

Povlsdatter); han var Degn i Boddum og Ydby fra senest 1748 til sin Død, med Bopæl i sidstnævnte By, og fra ham nedstammer i lige Linie den i Tiden levende som dygtige Landmænd kendte jyske Proprietærslægt Preetzmann.

B 6: Karen Nielsdatter, født ca. 1714, ses i 1754 gift med Lars Toft, vistnok i Vigsø; 1744, den 5te Juli, har hun i Ægteskab med Jørgen Edvartsen i Vigsø et Barn til Dåben, følgelig er det som Enke, at hun senere har ægtet Lars Toft.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1923, side 417-440)